

ARAPÇADA İSİMLER

Arapçada isimleri kimi zaman bir cümlenin öznesi ya da nesnesi olarak, kimi zaman bir tamlama içinde görmemiz mümkündür. Arapçada isimler cümle içinde harekelerine göre farklı isimler alırlar.

Örneğin:

Sonu ref' ile biten sözcüğe “ref' edilmiş” anlamında “**merfû**” adı verilir. **Ref ‘** alametleri:

- Tekil kelimelerde ve düzenli dişil çoğulda damme/ötre harekesi (ـَ) ,

الْكِتَابُ

مُعَلِّمَاتٌ

- Eril veya dişil olan ikil kelimelerde ikil elifi (اِ)

مُعَلِّمَانِ

مُعَلِّمَتَانِ

- Düzenli eril çoğulda çoğulluk vâvı (وِ vâvu'l-cemâ'a)

مُعَلِّمُونَ

Sonu nasb ile biten sözcüklere “nasb edilmiş” anlamında “**mansûb**” denir. Nasb alametleri:

- Tekil kelimelerde fetha/üstün harekesi (ـِ):

الْكِتَابِ

- İkil kelimelerde ye harfi (يِ):

مُعَلِّمَيْنِ

- Düzenli eril çoğulda ye harfi (يِ):

مُعَلِّمِينَ

- Düzenli dişil çoğullarda kesra/esre harekesi (ـَ):

مُعَلِّمَاتٍ

Sonu cer ile biten (kesra) sözcüğe “**mecrûr**” adı verilir. **Cer alametleri;**

- Tekil kelimedede kesra/esre harekesi (ـَ):

الكِتَابِ

مُعَلِّمَاتٍ

- İkil kelimelerde ye harfi (ي)::

مُعَلِّمَيْنِ

- Düzenli eril çoğulda ye harfi (ي)::

مُعَلِّمِينَ

ARAPÇADA İKİLLİK

Arapçada bir sözcük sonuna (اِنِ) *âni* veya (يِنِ) *eyni* eki alarak ikile dönüştürülür. Eğer kelime kapalı te (dişil te'si) ile bitiyorsa kapalı te açılır, sonra bu ekler kullanılır. Kelime cümle içerisinde merfûluğu gerektiren bir konumdaysa (اِنِ) *âni* eki, mansûb veya mecrûr konumdaysa (يِنِ) *eyni* eki alır.

İkil (Eril)		Tekil	
مُسْلِمَانِ	اِنِ +	مُسْلِمٌ	merfû
مُسْلِمَيْنِ	يِنِ +	مُسْلِمًا	mansûb
مُسْلِمَيْنِ	يِنِ +	مُسْلِمٍ	mecrûr

İkil (Dişil)		Tekil	
مُسْلِمَاتَانِ	اِنِ +	مُسْلِمَةٌ	merfû
مُسْلِمَاتَيْنِ	يِنِ +	مُسْلِمَةً	mansûb
مُسْلِمَاتَيْنِ	يِنِ +	مُسْلِمَةٍ	mecrûr

ARAPÇADA ÇOĞULLAR

Arapçada çoğullar üçe ayrılırlar.

- 1- Düzenli Eril Çoğul
- 2- Düzenli Dişil Çoğul
- 3- Düzensiz Çoğul (Cem‘u‘t-Teksîr/ Cem‘u Mukesser/ Kırık Çoğul)

1- Düzenli Eril Çoğul

Düzenli eril çoğul, tekil ismin sonuna (**وَنَ**) *ûne* veya (**يْنَ**) *îne* ekleri getirilerek yapılır. Merfû durumda (**وَنَ**), mansûb ve mecrûr durumda (**يْنَ**) getirilir.

Düzenli Eril Çoğul		Tekil	
مُسْلِمُونَ	+ وَنَ	مُسْلِمٌ	merfû
مُسْلِمِينَ	+ يْنَ	مُسْلِمًا	mansûb
مُسْلِمِينَ	+ يْنَ	مُسْلِمٍ	mecrûr

Sonuç olarak düzenli eril çoğulların merfû durumda ref alameti *vâv*; mansûb ve mecrûr durumda nasb veya cer alameti *ye* harfidir.

2- Düzenli Dişil Çoğul

Dişil sözcüğün sonuna (**ات**) *ât*, eki getirilerek yapılır. Eğer sözcük dişil te’si ile biten bir sözcükse kelimenin sonundaki dişil te’si atılır. (**ات**) eki öyle getirilir.

Düzenli Dişil Çoğul		Tekil	
مُسْلِمَاتٌ	+ اتُّ	مُسْلِمَةٌ	merfû
مُسْلِمَاتٍ	+ اتِّ	مُسْلِمَةً	mansûb
مُسْلِمَاتٍ	+ اتِّ	مُسْلِمَةٍ	mecrûr

Düzenli dişil çoğulların irabı tıpkı tekil kelimelerde olduğu gibi hareke iledir. Ancak, düzenli dişil çoğullar ve cer alameti fetha harekesi hiçbir zaman almazlar. Fetha yerine kesra ile harekelenirler. Sonuç olarak şunu söylemek mümkündür. Düzenli dişil çoğulların ref alâmeti damme, nasb ve cer alâmeti kesradır.

Örneğin mansûb durumda مُعَلِّمَةٌ ve mecrûr durumda مُعَلِّمَةٌ ; çoğul olduğunda mansûb ve mecrûr durumlarda مُعَلِّمَاتٍ şeklinde gelmektedir.

Tüm ikil ve çoğul formlarını merfû, mansûb ve mecrûr durumda eril ve dişil olmak üzere aşağıdaki tabloda inceleyelim.

Çoğul	İkil	Tekil	
مُعَلِّمُونَ	مُعَلِّمَانِ	مُعَلِّمٌ	Eril (Merfû)
مُعَلِّمَاتٌ	مُعَلِّمَتَانِ	مُعَلِّمَةٌ	Dişil (Merfû)
مُعَلِّمِينَ	مُعَلِّمَيْنِ	مُعَلِّمًا	Eril (Mansûb)
مُعَلِّمَاتٍ	مُعَلِّمَتَيْنِ	مُعَلِّمَةً	Dişil (Mansûb)
مُعَلِّمِينَ	مُعَلِّمَيْنِ	مُعَلِّمٍ	Eril (Mecrûr)
مُعَلِّمَاتٍ	مُعَلِّمَتَيْنِ	مُعَلِّمَةٍ	Dişil (Mecrûr)

3- Düzensiz Çoğul (Cem‘u’t-Teksîr/ Cem‘u Mukesser/ Kırık Çoğullar)

Düzensiz çoğullar adından da anlaşılacağı üzere, belli bir kuralı olmayan çoğullardır. Bu çoğulların irabı tıpkı tekil kelimelerin irabı gibidir. Merfû durumda damme ile, mansûb durumda fetha ile, mecrûr durumda kesra ile harekelenirler. Düzensiz çoğullar ‘âkil (akıllı) ve gayrı âkil (akılsız) çoğullar olmak üzere ikiye ayrılır. ‘Âkil olan çoğullar insanlara özgü isimlerin düzensiz çoğullarıdır. (Kadın, erkek, çocuk gibi) Gayrı âkil çoğullar insan dışındaki akıl sahibi olmayan varlıklara ait çoğullardır. (bitki, hayvan, eşya isimleri gibi.) Gayrı âkil olan çoğullar Arapçada sayı bakımından tekil, cinsiyet bakımından dişil olarak kabul edilirler.

Aşağıdaki tablolarda bu türlere giren çoğullara örnekler verilmektedir.

Arapçada düzensiz şekilde çoğul yapılan bazı *gayri âkil eril* isimlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

	Düzensiz (Kırık) Çoğul	Tekil	
Kalemler	أَقْلَام	قَلَم	Kalem
Kitaplar	كُتُب	كِتَاب	Kitap
Defterler	دَفَاتِر	دَفْتَر	Defter
Balıklar	أَسْمَاك	سَمَك	Balık
Camiler	مَسَاجِد	مَسْجِد	Cami
Evler	بُيُوت	بَيْت	Ev
Yollar	طُرُق	طَرِيق	Yol
Masalar	مَكَاتِب	مَكْتَب	Masa
Sandalyeler	كُرَاسِي	كُرْسِي	Sandalye
sandıklar	صُنَادِيق	صُنْدُوق	Sandık
Zarflar	ظُرُوف	ظَرْف	Zarf
Köpekler	كِلَاب	كَلْب	Köpek
Develer	جِمَال	جَمَل	Deve
Kurtlar	ذُنَاب	ذُنْب	Kurt

Tavşanlar	أَرَانِب	أَرَب	Tavşan
İsimler	أَسْمَاء	إِسْم	İsim

Arapçada düzensiz şekilde çoğul yapılan bazı *gayrı âkil dışil* isimlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

	Düzensiz (Kırık) Çoğul	Tekil	
Odalar	عُرُف	عُرْفَة	Oda
Okullar	مَدَارِس	مَدْرَسَة	Okul
Çantalar	حَقَائِب	حَقِيْبَة	Çanta
Gemiler	سُفُن	سَفِيْنَة	Gemi
Kediler	قِطَاط	قِطَة	Kedi
Hikmetler	حِكَم	حِكْمَة	Hikmet
Deliller	حُجَج	حُجَّة	Delil
Mesajlar	رِسَائِل	رِسَالَة	Mesaj
Ödüller	جَوَائِز	جَائِزَة	Ödül
Şehirler	مُدُن	مَدِيْنَة	Şehir
Pencereler	نَوَافِد	نَافِذَة	Pencere
Bahçeler	حَدَائِق	حَدِيْقَة	Bahçe
Cetveller	مَسَاطِر	مِسْطَرَة	Cetvel

Nimetler	نِعْم	نِعْمَة	Nimet
Çiçekler	أَزْهَار	زَهْرَة	Çiçek

Aşağıdaki tabloda da âkil olan eril ve dişil isimlerden bazıları sıralanmaktadır.

Adamlar	رِجَال	رَجُل	Adam
Çocuklar	أَوْلَاد	وَلَد	Çocuk
Bebekler	أَطْفَال	طِفْل	Bebek
Bilginler	عُلَمَاء	عَالِم	Bilgin
Yazarlar	كُتَّاب	كَاتِب	Yazar
Şairler	شُعْرَاء	شَاعِر	Şair
Misafirler	ضُيُوف	ضَيْف	Misafir
Kızlar	بَنَات	بِنْت	Kız
Öğrenciler	طُلَّاب	طَالِب	Öğrenci
Cahiller	جُهَلَاء	جَاهِل	Cahil
Fakirler	فُقَرَاء	فَقِير	Fakir
Kişiler	أَشْخَاص	شَخْص	Kişi
Öğrenciler	تَلَامِيذ	تَلْمِيذ	Öğrenci
Krallar	مُلُك	مَلِك	Kral

Kadınlar	نساء	إمرأة	Kadın
-----------------	-------------	--------------	--------------

Dikkat: **إمرأة** kelimesinin çoğulu bir istisna olarak **نساء** şeklindedir.